

Sygn. akt IV U 912/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 listopada 2013 roku

Sąd Okręgowy w Nowym Sączu Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Czajka

Protokolant: Aneta Radomska

po rozpoznaniu w dniu 15 listopada 2013 roku w Nowym Sączu

na rozprawie

odwołania M. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N.

z dnia 07 maja 2013 roku znak: (...)

w sprawie M. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w N.

o emeryturę

I. zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu się M. R. emeryturę od dnia (...);

II. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w N. na rzecz odwołującego się kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt IV U 912/13

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 15 listopada 2013 roku

Decyzją z dnia 07 maja 2013 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. powołując się na przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r., nr 153, poz. 1227, z późn. zm.) oraz rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r., nr 8 poz. 43), odmówił M. R. przyznania emerytury z uwagi na fakt, że na dzień 1 stycznia 1999 r. nie udowodnił on 15 lat pracy w szczególnych warunkach, jak również nie ukończył 60 lat życia. Okresy składkowe i nieskładkowe odwołującego się na dzień 1 stycznia 1999 r., wyniosły 26 lat, 1 miesiąc i 29 dni. Uwzględniony przez ZUS okres pracy w szczególnych warunkach wyniósł 7 lat, 6 miesięcy i 13 dni i przypadł w okresie od 18 czerwca 1991 r. do 31 grudnia 1998 r. (decyzja k. 79 akt ZUS).

Powyzszą decyzję zaskarżył w całości M. R., wnosząc o jej zmianę i przyznanie emerytury. Odwołujący wskazał, że co najmniej od 1983 roku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał te same prace na rzecz kolejnych właścicieli zakładu pracy, począwszy od (...) Przedsiębiorstwa (...) w N., Zakład (...) a skończywszy na (...) Spółka z o.o. Zakres

wykonywanych czynności oraz wymiar czasu pracy, co najmniej od 1983 r. do dnia 17 czerwca 1991 r. był identyczny jak w okresie od 18 czerwca 1991 r. do 31 grudnia 1998 r. uznany przez organ rentowy za okres pracy w szczególnych warunkach. Do w/w okresu nieuznanego przez ZUS odnosi się zatem ta sama kwalifikacja prawna w rozumieniu odpowiedniej pozycji wykazu. Zsumowanie powyższego stażu umożliwi zatem uzyskanie wymaganego 15- letniego okresu pracy w warunkach szczególnych. Odwołujący się nadmieniał też, że dnia (...) ukończył 60 lat uprawniające go do przyznania emerytury. (odwołanie k. 2).

W odpowiedzi na odwołanie ZUS , podnosząc argumentację, której użył w zaskarżonej decyzji, wniósł o jego oddalenie. Zakład Ubezpieczeń Społecznych podkreślił, że w postępowaniu przed organem rentowym zeznania świadków nie stanowią dowodu na potwierdzenie zatrudnienia w warunkach szczególnych.(odpowiedź na odwołanie k. 6).

Bezspornym w niniejszej sprawie było, że odwołujący się M. R., urodzony dnia (...), w dniu (...) ukończył 60 lat. Na dzień 1 stycznia 1999 roku okres zatrudnienia odwołującego wyniósł 26 lat, 1 miesiąc i 29 dni. Uznany przez ZUS okres pracy w warunkach szczególnych wyniósł 7 lat, 6 miesięcy i 13 dni i przypadał w okresie od 18 czerwca 1991 r. do 31 grudnia 1998 r. Odwołujący jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, złożył wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na otwartym funduszu emerytalnym na dochody budżetu państwa. Wniosek o przyznanie emerytury złożył dnia 10 kwietnia 2013 roku .

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W okresie od 1 października 1977 roku do 17 czerwca 1991 roku M. R. był zatrudniony w (...) Przedsiębiorstwie (...) w N., Zakład (...). W zakładzie produkowano szeroko pojętą ceramikę budowlaną. Zakład składał się z jednej hali produkcyjnej szerokości 50 m i długości 300 m długości. Na hali znajdował się piec, suszarnia i wszystkie maszyny. Wszystkie prace wykonywano w tej hali.

M. R. najpierw został zatrudniony w charakterze formowacza maszynowego. Obsługiwał wówczas ramę rozładowniczą-maszynę służącą do rozładunku wysuszonych cegieł ustawionych na wózkach, które wyjeżdżały z suszarni. Cegły z tej ramy trafiały następnie na podajniki. Potem następowała ustawka ręczna, co polegało na tym, że trzy osoby układały wysuszone cegły na wózki, które następnie wjeżdżały do pieców.

W 1983 r. zakład pracy kupił układarkę do cegieł, w związku z czym odwołującego wysłano na kurs operatora ustawiaraki. Oprócz niego w kursie uczestniczył jego zmiennik – drugi operator oraz dwaj mechanicy i dwaj elektrycy. Po ukończeniu kursu, w 1983 r. został on zatrudniony na stanowisku operatora ustawiaraki.

Odwołujący jako operator ustawiaraki odrzucał uszkodzone cegły, pilnował, żeby surowiec został równo ułożony na wózkach – w przeciwnym razie wózek nie zmieściłby się do pieca. Ustawiaraka składała się z 3 chwytaków, 4 podajników i 1 podajnika łańcuchowego. Ustawiona była na podnośniku hydraulicznym, miała możliwość wykonywania ruchu rotacyjnego. Za jej pomocą odwołujący chwytakami przenosił i układał na wózku piecowym 3 słupki cegieł z suszarni. Następnie wózki z wysuszonymi ceglami wjeżdżały do pieca. Na wózku znajdowało się około 300-400 sztuk cegieł. W ciągu jednej zmiany wypalano 14-15 wózków. Obok układarki znajdował się zespół przenośników, czyli będący w ciągłym ruchu taśmociąg, na który M. R. wrzucał wybrakowane cegły i gruz. Odpady te trafiały na zewnątrz hali.

Odwołujący obsługiwał ustawiarakę za pomocą pulpitu sterowniczego. Urządzenie działało automatycznie, odwołujący musiał kontrolować jego pracę.

Praca odbywała się w systemie dwuzmianowym, w ciągu jednej zmiany pracowało około 20 osób. W zakładzie pracy była jedna ustawiaraka, w związku z czym na zmianie pracował jeden ustawiacz. Zakład pracował przez cały rok, nie było żadnych przerw związanych z zimą porą. W dołowniku składowano surowiec do produkcji, który wykorzystywano zimą. Po kolejnych zmianach pracodawców, charakter pracy odwołującego się nie ulegał zmianie.

Zatrudnienie odwołującego się – stale i w pełnym wymiarze czasu pracy - na wyżej wymienionych stanowiskach, w okresie od 1 października 1977 r. do 17 czerwca 1991 r. wiązało się z pracą w szczególnych warunkach, o której mowa

w wykazie A, dział V pkt 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.). W ramach swoich obowiązków pracowniczych M. R. wykonywał pracę formowacza oraz operatora ustawiaraki, czyli prace przy produkcji materiałów ogniotrwałych oraz wyrobów ceramicznych. Okres zatrudnienia M. R. od 1 października 1977 r. do 17 czerwca 1991 r., łącznie z okresem uznanym przez ZUS, znacznie przekracza 15 lat wymagane do przyznania emerytury w szczególnych warunkach.

Razem z odwołujący się w (...) Przedsiębiorstwie (...) w N. pracowali R. Z. i J. P.. R. Z. był tam zatrudniony w latach 1988-2005, do czasu likwidacji zakładu pracy, na stanowiskach operatora prasy psp i operatora bramy rozładowniczej. Pracowali w jednej brygadzie – R. Z. jako operator prasy, a odwołujący w charakterze operatora ustawiaraki. J. P. pracował tam w latach 1980-2005 na stanowisku operatora prasy.

/dowód: świadectwo pracy, k. 51 akt rentowych, zaświadczenie o ukończeniu kursu obsługi układarki z 1.02.1983 r., k. 24, świadectwo pracy w warunkach szczególnych, k. 69 akt rentowych, umowy o pracę z 1.10.1977 r., z 1.05.1980 r., z 1.06.1982 r., z 1.07.1982 r., angaż z 1.02.1982 r., angaże z okresu od 9.07.1987r. do 22.08.1987 r., angaże z lat 1988-1990, umowa z 18.06.1991 r., akta osobowe, zeznania świadka R. Z., płyta z nagraniem przesłuchania, min. 16:56, koperta k. 30, zeznania świadka J. P., płyta z nagraniem przesłuchania, min. 29:02, koperta k. 30, zeznania odwołującego się M. R., płyta z nagraniem przesłuchania, min. 39:42, koperta, k. 30/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie akt rentowych, oraz dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy, której autentyczności i mocy dowodowej żadna ze stron nie kwestionowała w toku postępowania.

Sąd oparł się również na zeznaniach odwołującego się oraz świadków R. Z. i J. P. uznając je za wiarygodne, spójne, logiczne, a także zgodne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym. Świadkowie pracowali wspólnie z odwołującym się i wskazali na czym polegały szczególne warunki jego pracy. Ich zeznania korespondują z dokumentacją dotyczącą pracy odwołującego się, a także z zeznaniami M. R.. Brak jest w ocenie Sądu jakichkolwiek podstaw do podważenia wiarygodności zeznań w/w świadków. Świadkowie zgodnie wskazali, że odwołujący w czasie zatrudnienia w (...) Przedsiębiorstwie (...) w N. zarówno w czasie zatrudnienia na stanowisku formowacza, jak i operatora ustawiaraki pracował w okresie od 1 października 1977 roku do 17 czerwca 1991 roku wykonywał pracę w szczególnych warunkach.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie M. R. w świetle poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych zasługuje na uwzględnienie.

Zgodnie z art. 32 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 nr 153, poz. 1227) ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 r., będącym pracownikiem, o których mowa w ust. 2-3, zatrudnionymi w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, przysługuje emerytura w wieku niższym niż określony w art. 27 pkt. 1.

Odwołujący urodził się dnia (...), dlatego cytowany wyżej przepis będzie miał do niego zastosowanie dopiero przy uwzględnieniu treści art. 184 ustawy emerytalnej.

Według art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy (tj. 1 stycznia 1999 r.) osiągnęli:

- 1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat – dla kobiet i 65 lat – dla mężczyzn oraz
- 2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27, tj. 20 lat w przypadku kobiet i 25 lat w przypadku mężczyzn.

Stosownie do ust. 2 cytowanego przepisu, emerytura, o której mowa w ust. 1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Zgodnie z treścią ust. 2 art. 32 cyt. ustawy dla celów ustalenia uprawnień, o których mowa w ust. 1, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia w podmiotach, w których obowiązują wykazy stanowisk ustalone na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z kolei ust. 4 cyt. przepisu stanowi, że wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1, rodzaje prac lub stanowisk oraz warunki, na podstawie których osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych.

Z powyższego wynika jednoznacznie, że w celu ustalenia, czy odwołującemu się przysługuje emerytura w wieku niższym niż wynikający z art. 27 ust. 1 przywołanej ustawy (tj. w wieku niższym niż 65 lat w przypadku mężczyzn), należy odwołać się do przepisów dotychczasowych, w szczególności do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43, z późn. zm.). Zgodnie z § 2 ust. 1 w/w rozporządzenia okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach w nim określonych, są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy. Stosownie do § 4 ust. 1 w/w rozporządzenia pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach, wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn,
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

W świetle § 2 ust. 2 w/w rozporządzenia zakład pracy stwierdza zatrudnienie w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, na podstawie posiadanej dokumentacji w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach.

W sądowym postępowaniu odwoławczym możliwe jest ustalenie tych okoliczności także w oparciu o inne dowody. Postępowanie w sprawach emerytalnych jest bowiem dwuetapowe, stąd też przed organem rentowym "sprawa emerytalna" ma charakter administracyjnoprawny, a w postępowaniu stosuje się przepisy kodeksu postępowania administracyjnego.

Na etapie postępowania odwoławczego sprawa o emeryturę- uprzednio administracyjna- staje się sprawą cywilną w rozumieniu art. 1 k.p.c. Do jej rozpoznania stosuje się przepisy kodeksu postępowania cywilnego, a zasadniczym celem tego postępowania jest rozstrzygnięcie sprawy po dostatecznym wyjaśnieniu jej okoliczności spornych. Ubezpieczony jako strona faktycznie słabsza korzysta ze wzmożonej ochrony procesowej, którą gwarantują szczególne przepisy proceduralne dotyczące postępowania w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych. Sąd nie jest związany środkami dowodowymi określonymi dla dowodzenia przed organami rentowymi, stąd też w przedmiotowej sprawie – wobec nieposiadania przez odwołującego świadectwa pracy w szczególnych warunkach - dopuścił dowód z zeznań świadków na okoliczność wykonywania przez M. R. pracy w szczególnych warunkach.

Bezspornym w przedmiotowej sprawie był fakt, że odwołujący się osiągnął z dniem (...) wiek 60 lat życia i w dniu 1 stycznia 1999 r. posiadał wymagany okres zatrudnienia wynoszący co najmniej 25 lat. Odwołujący nie przystąpił też do otwartego funduszu emerytalnego. Sporną okolicznością, stanowiącą przeszkodę do art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153, poz. 1227) było to czy praca, którą M. R. świadczył w okresie od 1 października 1977 r. do 17 czerwca 1991 r. w (...) Przedsiębiorstwie (...)

w N. może być uznana za pracę, o której mowa w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43 ze zm.), a więc czy była to praca wymieniona w załączniku do tego rozporządzenia w wykazie A.

Za pracę w szczególnych warunkach uznać należy taką pracę, która spełnia kryteria określone w przepisach w/w rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. – a mianowicie była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, na stanowiskach wymienionych w wykazie A lub B stanowiących załącznik do rozporządzenia.

Zgodnie z wykazem A, dział V, pkt 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze uważa się osoby wykonujące prace przy produkcji materiałów ogniotrwałych oraz wyrobów ceramicznych.

Z ustalonego stanu faktycznego jednoznacznie wynika, że odwołujący się w okresie od wykonywał wyżej opisaną pracę spawacza przy spawaniu elektrycznym stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Przeprowadzone przez Sąd postępowanie dowodowe wykazało, że praca ta była pracą w szczególnych warunkach, a więc odwołujący się udowodnił, że w okresie od 1 października 1977 roku do 17 czerwca 1991 roku (13 lat , 8 miesięcy i 13 dni) , stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szczególnych. Udowodniony przez M. R. okres pracy w szczególnych warunkach, na dzień 1 stycznia 1999 r., tj. na dzień wejścia w życie ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, przekroczył wymagany dla uzyskania „wcześniejszej” emerytury 15- letni okres zatrudnienia w szczególnych warunkach.

Odwołujący w dacie wydania decyzji nie ukończył 60 lat. Wiek emerytalny uprawniający go do ubiegania się o emeryturę na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z GUS osiągnął w dniu (...), już po złożeniu odwołania od Sądu. W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych, zasadą postępowania sądowego jest badanie legalności decyzji na dzień jej wydania. Nie oznacza to jednak, iż wyłączone jest stosowanie art. 316 § 1 k.p.c. W sytuacji bowiem, kiedy jeden z warunków koniecznych dla ustalenia prawa do świadczenia zostanie spełniony po wydaniu decyzji - w trakcie postępowania odwoławczego przed sądem - nie ma przeszkód, aby Sąd, stwierdziwszy spełnienie pozostałych przesłanek tego prawa, przyznał świadczenie. W takiej sytuacji, prawo do świadczenia zgodnie z zasadą określoną w art. 100 ust. 1 u.e.r.f.u.s., powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa (por. np. uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z 17.04.2013 r., III AUa 215/13).

Mając powyższe na względzie, skoro odwołujący M. R. spełnił warunki do uzyskania wcześniejszej emerytury, Sąd na podstawie art. 477⁽¹⁴⁾ § 2 k.p.c. oraz powołanych przepisów zmienił zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznał odwołującemu się M. R. emeryturę od dnia (...), tj. od ukończenia wieku emerytalnego.

Na podstawie art. 98 k.p.c. w związku z przepisami rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego udzielonego z urzędu (Dz. U. z 2013 r., poz. 490) Sąd zasądził od Zakładu ubezpieczeń Społecznych Oddział w N. na rzecz odwołującego się M. R. kwotę 60 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.